

Spor Liselerine Giriş Sınavlarında Uygulanan Bazı Parametrelerin Başarı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Sebahattin ALTINTAŞ¹, Rıdvan UZUN², Tahir SADAT³, Hüseyin KARADAĞ⁴, Fatih ERİŞ⁵

Özet

Amaç: Bu çalışmada, spor liselerine giriş sınavlarında değerlendirmeye alınan bazı parametrelerin öğrencilerin kazanma ve kazanmama durumlarına göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışma, 2023-2024 Eğitim-Öğretim yılı içerisinde Van Spor Lisesi yetenek sınavına giren 420 aday (251 erkek, 169 kadın) arasından sınavı kazanan 90 (57 erkek, 42 kadın) ve kazanmayan 330 (197 erkek, 133 kadın) aday ile gerçekleştirilmiştir. Yetenek sınavına giren öğrenciler, koordinasyon parkuru, 30 metre sürat, durarak uzun atlama, ritim testleri ve ortaöğretim başarı puanları değerlendirmeye alınarak giriş sınavında aldıkları derecelere göre puanlandırılmışlardır. Buna bağlı olarak elde edilen veriler analiz edilmiş ve çıkan sonuçlar $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Koordinasyon performansı (Kazanan= 36,20; Kazanmayan= 35,53) için yapılan analizde, gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$). Benzer şekilde, sprint performansı (Kazanan= 10,27; Kazanmayan= 9,93) açısından da anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($p > 0,05$). Yatay sıçrama performansı (Kazanan= 5,91; Kazanmayan= 5,54) ise anlamlılık sınırında bir fark göstermesine rağmen, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Sonuç: Spor liselerine girişte değerlendirmeye alınan parametrelerden en belirgin olanı dolayısıyla kazananları belirlemede önemli bulunan spor geçmişi ve orta öğretim başarı puanları dikkat çekmektedir. sporculuk geçmişinin ve ortaöğretim başarı puanının spor liselerine girişteki başarıya doğrudan etki ettiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler

Spor lisesi,
Sprint,
Yatay sıçrama,
Koordinasyon.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 19.10.2024

Kabul Tarihi: 30.12.2024

Online Yayın Tarihi: 31.12.2024

DOI:10.18826/useeabd.1570243

Examining the Effect of Some Parameters Applied in Entrance Exams to Sport High Schools on Achievement

Abstract

Aim: This study aims to examine certain parameters considered during the admission exams for sports high schools in relation to students' success or failure in gaining admission.

Method: The study was conducted with 420 candidates (251 males, 169 females) who participated in the 2023-2024 academic year talent exam for Van Sports High School. Among them, 90 candidates (57 males, 42 females) were admitted, while 330 candidates (197 males, 133 females) were not. The candidates' performance in the talent exam was evaluated based on their scores in a coordination course, 30-meter sprint, standing long jump, rhythm tests, and secondary school grade point averages (SGPAs). The data obtained were analyzed, and the results were considered statistically significant at the $p < 0.05$ level.

Results: The analysis for coordination performance (Admitted= 36.20; Not Admitted= 35.53) revealed no significant difference between the groups ($p > 0.05$). Similarly, no significant difference was observed in sprint performance (Admitted= 10.27; Not Admitted= 9.93) ($p > 0.05$). Although the standing long jump performance (Admitted= 5.91; Not Admitted= 5.54) showed a borderline difference, it was not statistically significant ($p > 0.05$).

Conclusion: Among the parameters evaluated during admission to sports high schools, sports background and secondary school grade point averages stand out as the most significant in determining the success of candidates. It can be concluded that sports experience and SGPAs have a direct impact on success in gaining admission to sports high schools.

Keywords

Sports high school,
Sprint,
Horizontal jump,
Coordination.

Article Info

Received: 19.10.2024

Accepted: 30.12.2024

Online Published: 31.12.2024

DOI:10.18826/useeabd.1570243

GİRİŞ

Spor, sağlıklı bir yaşam tarzının temel taşlarından biridir ve bireylerin fiziksel ve psikolojik kapasitelerini optimum düzeyde tutmalarını sağlar. Ayrıca, düzenli spor yapmak insanların sağlıklı bir

¹ Sorumlu Yazar: Türkiye, seba.altintas@gmail.com

² Gazi Üniversitesi, Hareket ve Antrenman Anabilim Dalı, Türkiye, rm_uzun@hotmail.com

³ Van Spor Lisesi, Türkiye, iletisimci65@hotmail.com

⁴ İstanbul Gelişim Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Türkiye, hukaradag@gelisim.edu.tr

⁵ Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Türkiye, fatiheris@yyu.edu.tr

yaşam sürmelerini ve hem fiziksel hem de zihinsel gelişimlerini desteklemelerini mümkün kılar. Spor aynı zamanda, bireylerin sosyal bağlarını güçlendirmelerine ve farklı toplumlar arasında dostluklar kurmalarına da olanak tanır (Cice, 2019). Çağımızda kişisel arzu kabiliyet ferdi yeteneklerine göre yönlendirmek çağdaş eğitimin amacı olmuştur. Bu yönde açılan liselerle, öğrencilerin bu liselere yönlendirilmesi ile bu durum desteklenmektedir (Güneş, 2010). Spor Liseleri öğrencilerin; beden eğitimi ve spor alanında temel bilgi ve becerileri kazanmaları için ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim, öğretim görmelerini ve başarılı sporcular olarak yetiştirilmelerini, spora ilgi ve yeteneği olan öğrencilerin, kendi potansiyellerini artırma, Türk sporunu geliştirme ve temsil etme, takım ruhu ile hareket etme, spor disiplini ve centilmenliği özümsemiş, kendilerine uygun yükseköğretim programlarına hazırlanma, spor alanında araştırmaya yönelmelerini sağlamak amacıyla kurulmuştur (MEB, 2024a).

Türkiye'de spor liseleri, ilk olarak 2004-2005 eğitim-öğretim yılında İstanbul, Malatya, Sivas, Erzurum ve Uşak illerinde eğitim vermeye başlamıştır. 2005-2006 yıllarında Elâzığ, Trabzon ve Eskişehir'de açılan okullarla birlikte bu sayı artmıştır. Daha sonraki yıllarda Denizli, Bursa, İstanbul ve diğer illerde yeni spor liseleri kurularak toplam sayı 10'a yükselmiş ve Antalya, Mersin ve Karabük gibi illerde de spor liseleri açılmıştır. Bu liseler, spor alanında yetenekli öğrencilere 4 yıllık eğitim ve öğretim imkânı sunmaktadır. Başlangıçta, bu okulların kuruluş yerleri, ilgili alanda yükseköğretim kurumlarının bulunduğu şehirler olarak belirlenmiş ve pilot uygulama ile ülke geneline yayılması hedeflenmiştir. Orta Öğretim Genel Müdürlüğü, spor liselerinin kapasite ve kalite standartlarının korunması amacıyla başlangıçta bu sayının 10'da sabit tutulması gerektiğini önermiş olsada, günümüze kadar sayıları artarak 72 ilde 94 adet spor lisesine ulaşmıştır. Spor liselerine giriş, yetenek sınavı ile yapılmakta olup, her bir şubeye maksimum 30 öğrenci alınabilmekte ve yıllık kayıt sayısı 5 şubeyle sınırlıdır (MEB, 2024b). Spor liseleri, öğrencilerin spor alanındaki yeteneklerini geliştirmek ve onları geleceğin sporcuları olarak yetiştirmek amacıyla özel olarak tasarlanmış eğitim kurumlarıdır. Bu liselere kabul edilmek, öğrencilerin fiziksel performansları kadar akademik başarıları ile de ilişkilidir. Spor liselerine giriş sınavları, adayların sportif performanslarını belirlemek maksadı ile koordinasyon, 30m koşu ve yatay veya dikey sıçrama, ritim gibi farklı motor beceriler ile OBP puanlarının belirli katsayılarla etkisi ile sonuçlanır.

Koordinasyon, bireylerin kısa bir zaman diliminde karmaşık hareketleri öğrenme ve farklı durumlarda amaca uygun, hızlı tepkiler verme yeteneğidir (Günay ve Yüce, 2008). Spor liselerinde eğitim gören öğrenciler, yüksek seviyede fiziksel ve motor beceriler geliştirmeye odaklanırlar. Bu süreçte koordinasyon becerisi, öğrencilerin hem öğrenme hızını hem de performanslarını artırmada kritik bir rol oynar. Karmaşık hareketleri hızlı bir şekilde öğrenebilme ve değişken durumlara anında uyum sağlayabilme yeteneği, spor dallarında başarılı olmanın anahtarıdır. Dolayısıyla, spor liselerinde koordinasyon becerilerini geliştirmek, öğrencilerin gelecekteki spor kariyerleri için temel bir hazırlık sağlar.

Sürat koşuları (30m Koşu), kısa mesafeli atletlerin maksimum güçle koşarak en hızlıyı belirlediği pist ve alan sporlarıdır. Bu yarışmalarda, koşucuların hızları ve dayanıklılıklarının yanı sıra tempo kontrolü de büyük önem taşır. En yüksek performans genellikle 18-25 yaşları arasında elde edilir. 100 ila 400 metre arası düz ve engelli koşularda, boy ve vücut ağırlığı gibi faktörler de başarıyı etkiler (Kuter ve Öztürk, 1992).

Anaerobik güç testleri (yatay sıçrama), sporcuların yetenekleri ve motor becerileri doğrultusunda anaerobik güç ve kapasitelerini ölçmeyi, performanslarını değerlendirmeyi amaçlar (Yıldız, 2003). Spor liseleri, öğrencilerin anaerobik güç ve kapasitelerini ölçmek için gerekli testleri uygulayarak, bireysel performanslarını değerlendirme ve özelleştirilmiş antrenman programları oluşturma konusunda önemli bir rol oynar. Bu sayede, öğrencilerin hem fiziksel yeteneklerini en üst seviyeye çıkarmaları hem de branşlarında başarılı bir kariyer için gerekli olan becerileri kazanmaları sağlanır. Sportif hareketler esnasında genellikle bedeninin tamamının aktiviteye bir bütün olarak katılımı söz konusudur. Spor açısından ritim kavramını hareket sürecinde vücut parçalarının aktiviteye verdikleri katkı olarak tanımlanabilir. Uygulanan hareketin en estetik forma ulaşması sporcunun ritmine bağlıdır. Liselere geçiş sürecinde öğrencinin hesaplanan OBP 6,7 ve 8. Sınıfların başarısını yansıtmaktadır. Bu bağlamda spor liselerine geçiş sınavında katkısı göz ardı edilemez. Bu bağlamda bu çalışmada, spor liselerine giriş sınavlarında koordinasyon, sprint ve yatay sıçrama performanslarının öğrencilerin kazanma ve kazanmama durumlarına göre incelenmesi amaçlanmıştır

YÖNTEM

Araştırma modeli

Bu çalışma, ilişkiyel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlişkiyel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bir araştırma desendir. Bu bağlamda, spor liselerine giriş sınavında koordinasyon, sprint ve yatay sıçrama performanslarının öğrencilerin sınav sonuçlarına etkisi araştırılmıştır. Veriler, sınavı kazanan ve kazanamayan adaylar arasında karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın evren ve örnekleme

Çalışma, 2023-2024 Eğitim-Öğretim yılı içerisinde Van Spor Lisesi yetenek sınavına giren 420 aday (251 erkek, 169 kadın) arasından sınavı kazanan 90 (57 erkek, 42 kadın) ve kazanamayan 330 (197 erkek, 133 kadın) aday ile gerçekleştirilmiştir. Yetenek sınavına giren öğrenciler, koordinasyon parkuru, 30 metre sürat, durarak uzun atlama, ritim testlerine ve OBP katılarak aldıkları derecelere göre puanlandırılmışlardır.

Veri toplama araçları

Yetenek sınavı değerlendirmesinde, 30 metre sürat testinden maksimum 15 puan, koordinasyon testinden maksimum 45 puan, durarak uzun atlama testinden maksimum 10 puan, ritim testinden maksimum 15 puan ve sportif özgeçmişten maksimum 15 puan olmak üzere puanlar verilmiştir. Öğrencilerin sınav sonuçları, cinsiyet değişkenine göre yetenek testlerinden aldıkları puanlarla analiz edilmiştir. Yetenek testleri sonucunda 50 puan barajını aşamayan adaylar değerlendirme dışı bırakılmıştır.

30 metre sürat: Adaylar için uygulanan 30 metrelik sürat testinde, her bir adaya birer hak verilmiştir. Bu test sırasında, koşu esnasında fotosel arızalanması durumunda adaylar dinlendirilmiş ve grup sonunda tekrar teste alınmıştır. Test sonuçları, adayların elde ettikleri derecelere göre belirlenmiştir. Kız ve erkek adaylar ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Kız adaylar için tam puan, 4,30 saniye gibi bir sürede alınmış; 5,20 saniye ve üzerinde ise sıfır puan verilmiştir. Erkek adaylar için ise tam puan, 4,00 saniye gibi bir sürede alınmış; 4,60 saniye ve üzerinde ise sıfır puan verilmiştir.

Koordinasyon parkuru: Adayların farklı motorik yeteneklerini test etmek amacıyla düzenlenmiş bir seri istasyondan oluşmaktadır. Parkur, adayların başlangıçta minderde düz takla ile başlayıp sırasıyla kapalı ve açık bacak sıçrama istasyonu, yana çift ayak sıçrama tahtası, tenis topunu duvara atıp tutma, kasalara top taşıma, filenin üzerinden top atıp tutma, iki basketbol topu ile slalom geçiş ve üstten alttan üstten geçiş istasyonlarını içermektedir. Her istasyon, adayların koordinasyon, denge, hız ve çeviklik gibi farklı becerilerini test etmekte ve tamamlamaları gerekmektedir. Parkur boyunca adaylar, herhangi bir istasyonda hata yapmaları durumunda uyarı olarak istasyonun başına dönmek zorunda kalmaktadır. Bu şekilde, adayların performansları sistemli bir şekilde değerlendirilmektedir.

Durarak uzun atlama: Aday, belirlenen başlangıç çizgisinden durarak ayaklarını birleştirir ve çift ayakla en uzağa sıçramayı hedefler. Adayın ayaklarından geride kalan ayak topuğundan başlangıç çizgisi arası ölçümü yapılarak atlama mesafesi belirlenir. Bu ölçüm, adayın teknik becerilerini, gücünü ve sıçrama yeteneğini değerlendirmek için kullanılan bir kriterdir.

Ritim sınavı: Adayın başlama noktasında ayaklarını bitişik olarak hazır beklediği ve verilen ritme uygun olarak hareket ettiği bir disiplindir. Aday, ritim eşliğinde hareket ederek tek ve çift rakamlara göre ayaklarını yerleştirir. Örneğin, tek rakamlarda tek ayakla, çift rakamlarda ise çift ayakla basar. Beşinci alanda ise sağ ve sol ayak fark etmeksizin ritme uygun bir şekilde ayaklarını yerleştirir. On ikinci alanda ise her iki bacağı aynı anda açarak basar, ardından döner ve yine on ikinci alana aynı anda basar. Sınav boyunca aday, verilen düzende devam ederek ritim parkurunu tamamlar.

OBP puanları: Spor liselerine giriş sürecinde, Ortaokul Başarı Puanı (OBP), adayların akademik performanslarını değerlendirmek amacıyla kullanılan kritik bir göstergedir. OBP, öğrencinin ortaokul süresince aldığı derslerin yılsonu başarı ortalamalarının %30'u alınarak, 100 tam puan üzerinden hesaplanır. Bu hesaplama yöntemi, öğrencinin dört yıllık akademik başarısının tek bir puanla ifade edilmesini sağlar. Elde edilen OBP, adayların genel sıralamasında belirleyici bir faktör olarak işlev görür ve spor liselerine kabul sürecinde puan üstünlüğüne dayalı bir değerlendirme yapılmasını mümkün kılar.

Veri Analizi

2023-2024 Van Spor Lisesi sınavına katılan öğrencilerin başarı durumları, sınavı kazananlar ve kazanamayanlar olmak üzere iki grup halinde incelenmiştir. Verilerin istatistiksel analizi, SPSS 26 yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, verilerin normallik dağılımına uygunluğu Shapiro-Wilk testi ile değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar, verilerin normal dağılım gösterdiğini ($p>0,05$) ortaya koymuştur. Buna göre parametrik test yöntemleri benimsenmiştir. Grup ortalamalarının karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t testi istatistiksel sonuçlar $p>0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Bu çalışmada, spor lisesi yetenek sınavına giren adaylar iki gruba ayrılmıştır: sınavı kazananlar ve kazanamayanlar. Adayların performansları üzerinde yapılan bağımsız t-testi sonuçları, iki grup arasında belirli değişkenler açısından istatistiksel olarak anlamlı farklar olup olmadığını incelemektedir.

Tablo 1. Spor lisesi giriş sınavındaki performans ölçütlerine göre bağımsız t-testi sonuçları

Değişkenler	Sonuç	n	Ort.	Ss	sd	t	p
Koordinasyon parkuru	Kazanan	90	36,20	8.24	418	0,801	0,424
	kazanmayan	330	35,53	6.65			
30m sürat	Kazanan	90	10,27	2.35	418	1,131	0,259
	kazanmayan	330	9,93	2.55			
Durarak uzun atlama	Kazanan	90	5,91	1.80	418	1,858	0,064
	kazanmayan	330	5,54	1.60			
Ritim	Kazanan	90	10,92	4.34	418	1,291	0,198
	kazanmayan	330	10,27	4.22			
Spor geçmişi	Kazanan	90	3.42	4.35	418	4,608	0,000
	kazanmayan	330	1.62	2.94			
OBP puanları	Kazanan	90	82,36	1,50	418	20,88	0,001
	Kazanmayan	330	72,55	4,39			

Yukarıdaki tablo sınav parametreleri bağlamında açıklanmıştır.

Koordinasyon Parkuru: Koordinasyon yeteneği, özellikle spor lisesi gibi fiziksel yeteneklerin ön planda olduğu eğitim kurumlarına girişte kritik bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Yapılan analiz sonucunda, koordinasyon skorları açısından "kazanan" ve "kazanmayan" grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Bu bulgu, koordinasyon becerisinin spor lisesine girişte tek başına belirleyici bir faktör olmadığını düşündürmektedir.

30m Sürat: Adayların 30 metre mesafeyi kat etme süreleri incelendiğinde, iki grup arasında yine anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Hız, sporcuların genel fiziksel performansını yansıtan önemli bir ölçüt olmasına rağmen, bu çalışmada, kazananlar ile kazanamayanlar arasında bu açıdan kayda değer bir fark gözlenmemiştir.

Durarak Uzun Atlama: Uzun atlama performansı, sınırda bir anlamlılık göstermesine rağmen, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p= 0,064$). Bu durum, fiziksel gücün ve sıçrama kapasitesinin spor lisesine girişteki etkisinin sınırlı olduğunu, ancak yine de göz ardı edilmemesi gereken bir faktör olabileceğini göstermektedir.

Ritim: Ritim becerisi, özellikle dans, cimnastik gibi spor dallarında önemli bir yetenek göstergesidir. Analiz sonuçları, ritim becerisi açısından da gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymaktadır ($p>0,05$). Bu sonuç, ritim yeteneğinin spor lisesi giriş sınavında belirleyici bir unsur olmadığını öne sürmektedir.

Spor Geçmişi: Spor geçmişi, adayların daha önceki spor deneyimlerini ve bu alandaki birikimlerini yansıtan bir değişkendir. Yapılan analizlerde, bu değişken açısından "kazanan" grubu ile "kazanmayan" grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,001$). Bu sonuç, spor geçmişinin, spor lisesine girişte belirleyici bir faktör olduğunu göstermektedir. Daha önceki spor deneyimlerinin, adayların sınav performanslarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

OBP Puanları: OBP puanları incelendiğinde, iki grup arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,001$). OBP, öğrencilerin akademik başarılarının bir göstergesi olarak önemli bir ölçüt kabul edilse de bu çalışmada kazananlar grubunun OBP puanları, kazanmayanlara kıyasla belirgin şekilde daha

yüksek çıkmıştır. Bu sonuç, OBP puanlarının spor lisesine kabul edilme üzerinde etkili bir faktör olabileceğini ve kazananlar ile kazanmayanlar arasında bu açıdan önemli bir fark bulunduğunu göstermektedir.

TARTIŞMA

Analiz sonuçlarına göre 30m Sürat performansı, sporcuların genel fiziksel kapasitesini yansıtan kritik bir ölçüt olmasına rağmen, sınav sonuçlarında bu değişkenin belirleyici bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür. Bu, hız performansının diğer faktörlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ve tek başına başarıyı öngörmeye yetersiz kaldığını göstermektedir.

Zapartidis ve ark., (2009) yaptıkları bir çalışmada, yaş ortalaması 14,05±0,35 yıl olan erkek hentbolcularda 30 metre sprint ortalama süresi 4,81±0,27 saniye olarak belirlenmiştir. Aynı araştırma kapsamında, yaş ortalaması 13,99±1,06 yıl olan bayan hentbolcularda ise bu süre 5,16±0,25 saniye olarak tespit edilmiştir. Chamari ve ark., (2004) yaptığı çalışmada, 19 yaş altı Tunuslu ve yaş ortalaması 17,5±1,1 yıl olan Senegalli elit genç futbolcularda çim sahada gerçekleştirilen 30 metre sprint testinde ortalama sürenin 4,38±0,18 saniye olduğu bulunmuştur. Pivovarnicek ve ark., (2014) araştırmasında ise 21 yaş altı Slovak futbolcularda bu süre 4,59±0,09 saniye olarak rapor edilmiştir.

Cometti ve ark., (2001) yaptığı bir çalışmada, elit Fransız futbolcularda 30 metre sprint ortalama süresinin 4,22 saniye, subelit futbolcularda 4,24 saniye ve amatör futbolcularda 4,29 saniye olduğu tespit edilmiştir. Strudwick ve ark., (2002) yaptığı başka bir çalışmada ise, yaş ortalaması 22,0±2,0 yıl olan İngiliz Premier Lig futbolcularında bu sürenin 4,28±0,12 saniye olduğu belirlenmiştir. Ahşap zeminde yapılan bir çalışmada, Wisloff ve arkadaşları (2004) tarafından yaş ortalaması 25,8±2,9 yıl olan elit Norveç futbolcularda 30 metre sprint ortalama süresi 4,00±0,20 saniye olarak bulunmuştur.

Durarak Uzun atlama sonuçları, anlamlılık sınırına yaklaşmış ancak istatistiksel olarak önemli bir fark bulunamamıştır. Bu bulgu, uzun atlama becerisinin sınav performansı üzerindeki etkisinin nispeten güçlü olabileceğini, ancak diğer faktörlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Uzun atlama performansının spor lisesi girişinde tamamen belirleyici olmadığını, ancak yine de dikkate alınması gereken bir faktör olduğunu söylemek mümkündür.

Bilim (2013), 16-17 yaş arası erkekler üzerinde yaptığı çalışmada, spor yapan erkeklerin durarak uzun atlama test ortalamasını 186,18 cm, spor yapmayan erkeklerin ise 161,11 cm olarak bulmuş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu belirtmiştir ($p<0,05$). Kılıçaslan (2015) ise Trabzon Spor Lisesi öğrencileri ile diğer lise öğrencilerinin durarak uzun atlama test sonuçları arasında anlamlı bir fark tespit etmiştir ($p<0,05$). Bu çalışmada, Spor Lisesi öğrencilerinin ortalaması 204,71 cm, diğer lise öğrencilerinin ortalaması ise 168,85 cm olarak bulunmuştur. Pense ve Serpek (2010), 14-16 yaş grubundaki kadın basketbolcuların durarak uzun atlama test ortalamasını 175,10 cm, basketbol oynamayanların ise 152,71 cm olarak belirlemiş ve bu farkın anlamlı olduğunu rapor etmiştir ($p<0,05$).

Yörükoğlu ve Koz (2007), 5 ay süreyle basketbol antrenmanı yapan sporcuların durarak uzun atlama testlerinde ön test ve son test ölçümleri arasında anlamlı bir fark olduğunu tespit etmişlerdir ($p<0,05$). Koç ve Aslan (2010), erkek hentbol ve voleybol sporcularının seçilmiş fiziksel ve motorik özelliklerini karşılaştırdıkları çalışmalarında, durarak uzun atlama testinde voleybolcular lehine anlamlı bir fark bulmuşlardır. Kamar ve ark., (2003) yaptığı bir çalışmada, yaş ortalaması 17,81±0,68 yıl olan futbolcularda durarak uzun atlama testi ortalamasının 2,38±0,19 cm olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada, Harp Okulu sınav giriş şartnamesinde durarak uzun atlama testi ortalaması üst sınırının 2,10 cm olduğu belirtilmiştir.

Çalışmada, Koordinasyon Parkuru açısından yapılan analizler, sınavı kazanan ve kazanamayan adaylar arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Bu durum, koordinasyon becerisinin spor lisesine girişte belirleyici bir faktör olmadığını ve adayların bu beceri düzeylerinin birbirine yakın olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, spor lisesi adaylarının genel olarak benzer koordinasyon seviyelerine sahip olduklarını ve bu becerinin tek başına başarıya etkisinin sınırlı olduğunu düşündürmektedir.

Koyuncuoğlu ve ark., (2014) tarafından yapılan çalışmada, 8 haftalık cimmistik çalışmaları sonucunda koordinasyon testinde anlamlı bir gelişme kaydedilmiştir. İlk testte 16,20±2,68 olan ortalama değer, son testte 12,55±2,64 olarak ölçülmüştür. Benzer şekilde, Çimen ve Günay (1996) tarafından yapılan çalışmada uygulanan antrenman programı sonucunda koordinasyon ve teknik hata ortalamasında anlamlı ve olumlu gelişmeler elde edilmiştir. Erol ve Sevim (1993), 16-18 yaş grubu basketbolcular üzerinde gerçekleştirdikleri "Çabuk kuvvet çalışmalarının motorik özellikler üzerine etkisi" başlıklı araştırmalarında, farklı spor dallarında uygulanan 8 haftalık çabuk kuvvet çalışmalarının

teknik performansta istatistiksel açıdan anlamlı bir gelişme sağladığını ifade etmişlerdir. Koyuncuoğlu, Şentürk, Abanoz ve Taşkıran (2014), 8 haftalık cimnastik çalışmaları sonucunda koordinasyon testinde ilk testte $16,20 \pm 2,68$ olan ortalama değerini son testte $12,55 \pm 2,64$ 'e düştüğünü ve anlamlı bir gelişme kaydedildiğini belirtmişlerdir. Çimen ve Günay (1996) ise uyguladıkları antrenman programı ile koordinasyon ve teknik hata ortalamasında anlamlı ve olumlu gelişmeler elde etmişlerdir. Erol ve Sevim (1993), 16-18 yaş grubu basketbolcular üzerinde yaptıkları çalışmada, 8 haftalık çabuk kuvvet çalışmalarının teknik performans üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir gelişme sağladığını belirtmişlerdir.

Ritim becerisi açısından da gruplar arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Bu durum, ritim yeteneğinin spor lisesi giriş sınavında belirleyici bir unsur olmadığını, ancak bu becerinin bazı spesifik spor dalları için önemli olabileceğini göstermektedir. Dolayısıyla, ritim becerisi, sınavın genel değerlendirmesinde kritik bir rol oynamamaktadır.

Zachopoulou ve ark. (2000), tenis sporundaki tüm hareketlerin belirgin ritmik yapılar gerektirdiğini ve bu hareketlerin pratiğinin, farklı ritim tempoları deneyimleyerek ritmik eylemler için fırsatlar yarattığını belirtmişlerdir. Destekleyici olarak, Zachopoulou ve ark., (2003) göre, çocukların ritmik yeteneklerinin ve diğer yeteneklerinin gelişimi, merkezi sinir sisteminin temel işlevlerinin olgunlaşmasına ve bu işlevlerin pratikle uyarılmasına bağlıdır. Ayrıca, tenis oyununun doğası, oyunculara, yer vuruşu, vole veya servis yapmadan önce kendi ritmik kalıplarını geliştirme fırsatı sağlar. Bu hareketler, sporcuların performans öncesi ritüelleri, ayak hareketleri ve vuruşlarından gözlemlenebilir. Magill ve ark., (2010) göre, performans öncesi ritüeller, motor kontrol sistemini stabilize ederek performans üzerinde etkili olmaktadır.

SONUÇ

Spor liselerine giriş sürecinde değerlendirmeye alınan kriterlerden en dikkat çekici olanları arasında spor geçmişi ve ortaöğretim başarı puanları yer almaktadır. Bu iki parametre, adayların başarı düzeyini belirlemede kritik bir rol oynamaktadır. Sporculuk geçmişi, öğrencilerin fiziksel yeterliliklerini, spor becerilerini ve branşlara olan yatkınlıklarını ortaya koyarken, ortaöğretim başarı puanları ise öğrencilerin akademik performansını ve disiplinini yansıtan önemli bir ölçüttür. Bu bağlamda, sporculuk geçmişine sahip olmanın, bireylerin fiziksel yeterliliklerinin yanı sıra takım çalışması, azim ve disiplin gibi özelliklerini de geliştirdiği düşünüldüğünde, spor liselerine kabulde önemli bir avantaj sağladığı söylenebilir. Öte yandan, ortaöğretim başarı puanlarının, öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarını, öğrenme motivasyonlarını ve düzenliliklerini yansıtmaları, bu kriterin de aynı şekilde belirleyici bir öneme sahip olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, sporculuk geçmişi ve ortaöğretim başarı puanları, spor liselerine girişte adayların hem fiziksel hem de akademik yeterliliklerini dengeleyen bir değerlendirme mekanizması sunmakta, bu kriterlerin spor liselerine kabul edilen öğrencilerin başarıya ulaşmalarındaki etkisini açıkça ortaya koymaktadır.

Etik Onay İzin Bilgileri

Etik Kurul Komitesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimleri Etik Kurulu

Protokol Numarası: 2024/18-09

KAYNAKÇA

- Bilim, A. S., Çetinkaya, C., & Dayı, A. (2016). 12-17 yaş arası spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin fiziksel uygunluklarının incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 53-60.
- Chamari, K. A., Hachana, Y., Ahmed, Y. B., Galy, O., Sghaier, F., Chatard, J. C., ... & Wisløff, U. (2004). Field and laboratory testing in young elite soccer players. *British journal of sports medicine*, 38(2), 191-196.
- Cice, Y. (2019). *Mesleki ve teknik eğitim politikalarının analizi: Öğretmen, okul yöneticisi ve sektör görüşleri*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Cometti, G., Maffiuletti, N. A., Pousson, M., Chatard, J. C., & Maffulli, N. (2001). Isokinetic strength and anaerobic power of elite, subelite and amateur French soccer players. *International journal of sports medicine*, 22(01), 45-51.
- Çimen, O., & Günay, M. (1996). Dairesel Çabuk Kuvvet Antrenmanlarının 16-18 Yaş Grubu Genç Erkek Masa Tenisçilerin Bazı Motorik Özelliklerine Etkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 7(3), 3-11.

- Erol, A. E., & Sevim, Y. (1993). Çabuk Kuvvet Çalışmalarının 16-18 Yaş Grubu Basketbolcuların Motorsal Özellikleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 25-37.
- Günay, M., & Yüce, A. (2008). Futbol Antrenmanının Bilimsel Temelleri Geliştirilmiş 3. Baskı.
- Güneş, V. (2010). Spor lisesi ve farklı liselerdeki öğrencilerin atılganlık düzeyleri ile akademik başarılarının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Kamar, A. (2003). Futbol oyuncularına 35 metre maksimal anaerobik sprint ile dikey sıçrama ve durarak uzun atlama skorları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3.
- Kılıç, A., & Civil, T. (2024). *Spor Liseleri Spor Alanı Öğretim Programlarının Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi*. Efe Akademi Yayınları.
- Kılıçaslan, U. (2015). Spor lisesi ile diğer liselerde öğrenim gören öğrencilerin bazı motorik özelliklerinin karşılaştırılması: Trabzon ili örneği. *Unpublished master's thesis*. Karadeniz Teknik University, Trabzon.
- Koç, H., & Aslan, C. S. (2010). Erkek hentbol ve voleybol sporcularının seçilmiş fiziksel ve motorik özelliklerinin karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(3), 227-231.
- Koyuncuoğlu, K., Şentürk, U., Abanoz, H., & Taşkiran, K. (2014). Okul Öncesi (5-6 Yaş) Cimnastik Çalışmasının Esneklik, Denge ve Koordinasyon Üzerine Etkisi.
- Kuter, M., & Öztürk, F. (1992). Bir erkek basketbol takımının fiziksel ve fizyolojik profili. *Hacettepe Üniversitesi II. Spor Bilimleri Kongresi Kitabı*, Ankara, 221-225.
- M.E.B. (2024a), Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=18812&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeliği&mevzuatTertip=5>, Erişim tarihi: 11.09.2024
- M.E.B. (2024b), Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/19185304_Spor_Liseleri.pdf, Erişim tarihi: 10.9.2024.
- Magill, R., & Anderson, D. I. (2010). *Motor learning and control*. New York: McGraw-Hill Publishing.
- Pense, M., & Serpek, B. (2010). 14–16 yaş arası basketbol oynayan kız öğrencilerin fizyolojik ve biyomotorik özelliklerinin eurofit test bataryası ile belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(3), 191-198.
- Pivovarniček, P., Pupiř, M., Švantner, R., & Kitka, B. (2014). A Level of Sprint Ability of Elite Young Football Players at Different Positions. *International Journal of Sports Science*, 4(6A), 65-70.
- Strudwick, A., & Doran, T. R. D. (2002). Anthropometric and fitness profiles of elite players in two football codes. *Journal of sports medicine and physical fitness*, 42(2), 239.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, [TBMM]. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (2007). <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa> adresinden 25 Şubat 2023 tarihinde erişilmiştir.
- Wisløff, U., Castagna, C., Helgerud, J., Jones, R., & Hoff, J. (2004). Strong correlation of maximal squat strength with sprint performance and vertical jump height in elite soccer players. *British journal of sports medicine*, 38(3), 285-288.
- Yıldız, S. (2003). Anaerobik güç testleri. *IX ulusal spor hekimliği kongresi. Nevşehir kongre kitabı. Nobel yayın evi İstanbul*.
- Yörükoğlu, U., & Koz, M. (2007). Spor okulu çalışmaları ile basketbol antrenmanlarının 10-13 yaş grubu erkek çocukların fiziksel, fizyolojik ve antropometrik özelliklerine etkisi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 79-83.
- Zachopoulou, E., Derri, V., Chatzopoulos, D., & Ellinoudis, T. (2003). Application of Orff and Dalcroze activities in preschool children: Do they affect the level of rhythmic ability?. *Physical Educator*, 60(2), 50-56.
- Zachopoulou, E., Mantis, K., Serbezis, V., Teodosiou, A., & Papadimitriou, K. (2000). Differentiation of parameters for rhythmic ability among young tennis players, basketball players and swimmers. *European Journal of Physical Education*, 5(2), 220-230.
- Zapartidis, I., Skoufas, D., Vareltzis, I., Christodoulidis, T., Toganidis, T., & Kororos, P. (2009). Factors influencing ball throwing velocity in young female handball players. *The Open Sports Medicine Journal*, 3(1).

KAYNAK GÖSTERİMİ

Altıntaş, S., Uzun, R., Sadat, T., Karadağ, H. & Eriş, F. (2024). Spor Liselerine Giriş Sınavlarında Uygulanan Bazı Parametrelerin Başarı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi - USEABD*, 10(4), 345-352. DOI: 10.18826/useabd.1570243